

de paagældende nødvendig have maattet kæmpe gennem hele Livet, at hjælpe sig selv, enhver Bestræbelse for Selvhjælp, enhver Bestræbelse efter at tænke paa, at det gælder om at spare noget op for Alderdommen, og i den Forstand vil jeg derfor kalde det demoraliserende, thi jeg kalder det demoraliserende at svække eller ødelægge Driften til Selvhjælp.

Mere Bægt kan jeg for mit Vedkommende lægge paa den Indvending, som rettes mod Tanken i det oprindelige Lovforslags § 64, at den byder for meget, at den fører til farlige Konsekvenser. Man kan jo rette denne Indvending paa forskellige Punkter. Man kan for det første sige, at den fører for mange ind under denne Forsørgelse, Betingelserne ere ikke strænge nok. Ja, det er jo klart, at det er al Tid muligt, og at det mulig ikke kan undgaas, at Betingelserne ikke ere formulerede saaledes, som de maa formuleres i en Lov, at der kan være Personer, som falde uden for Bestemmelserne, som man i og for sig kunde ønske og med Rimelighed kunde kræve maatte kunne komme med, og omvendt at der kan komme Personer med, som der i det enkelte individuelle Tilfælde i Virkeligheden ikke er Grund til at medtage. Her staar man ved et Støn, og det er saa Spørgsmaalet, som jeg senere skal komme til at berøre, om de Betingelser efter almindelig Gennemsnitsmaalestok ere tilstrækkelige, som ere satte i det foreliggende Lovforslag. Man kunde rette Indvendinger mod et andet Punkt, nemlig om det ikke er at byde for meget, naar den paagældende værdige gamle fritages for alle Følger af det at forføres af det offentlige. For mig staar det i alt Fald ganske vist som Hovedsagen, at det, som skalde naas, og som det er rimeligt at naa, er, at alt det bliver undgaet, som lægger et Tryk paa de paagældendes, om jeg saa maa sige, sociale Forhold, alt det, der hører til Disciplin, Tugt og Indskrænkning af hele den personlige Væren, som følger med det at være fast Fattiglem. Jeg ser oprigtig talt ikke nogen videre Grund til, at man ogsaa behøver at give dem Valgret og politisk Indflydelse. Det forekommer mig tværtimod ganske naturligt, at man siger, at hvor megen Medlidenshed og Mænsomhed man end kan have med og vise mod dem, der ikke kunne forsørge sig selv, men maa henvende sig til det offentlige, er der ingen Grund til at give dem Medbestemmelsesret i offentlige Anliggender. For saa vidt forekommer det mig, at man gaar vel vidt. Men navnlig kan man rette Indvending paa det Punkt, jeg før antydede, at hvad man byder her, vil svække Selvhjælpen, svække

Driften til overhovedet at hjælpe sig selv. Dersom nemlig enhver, som det er blevet fremhævet med stor Styrke, der er bleven gammel og i øvrigt opfylder Betingelserne, kan komme og sige: Nu skal jeg have mit Underhold gratis, uden at det har ubehagelige Følger for mig i nogen Henseende, er det ganske vist noget, som sandsynligvis kan bidrage til, at mange kunne røsonnere saaledes: hvorfor saa spare, hvorfor saa gøre noget for om muligt at forsørge sig selv, naar man bliver gammel. Det er dette, som forekommer mig at være den bethydeligste Indvending, at denne Bestemmelse vil drage en stor Kredts ind under den offentlige Forsørgelse, som nu smaat, men saa godt, som det efter Omstændighederne kan ønskes, kæmpe sig frem til eget Underhold ved den Hjælp, de saa fra forskellige Sider, uden at den kommer fra det offentlige Fattigvæsen. Hvad denne Indvending angaar, forekommer det mig, uden at jeg miskenner dens Bægt, at der er en Omstændighed, som er en ikke uvæsentlig Garanti derimod, og det er, at hvorledes man end formulerer en saadan Bestemmelse, som findes i det oprindelige Lovforslag og ogsaa i det nærværende, hvor meget man end fritager for Indskrænkninger og Tab af Rettigheder og for Byrder og Afhængighed, hvor meget man end bortlaster deraf, bliver der dog en faktisk Afhængighed tilbage, som er uundgaaelig, den nemlig, at den, som forføres af andre, tages i Virkeligheden faktisk under Forsørg af disse; han kommer ikke til at raade over sit eget Liv aldeles uafhængig, ikke til at raade over, hvorledes han vil leve, og hvorledes han vil benytte sine Indtægter, hvilke Udgifter han vil gøre o. s. v. Det er noget, han ikke kan komme til at raade uafhængig over, da andre, nemlig Forsørgerne, der have ham under Forsørg, i saa Henseende have et medbestemmende Ord og nødvendig maa have det. Det er ogsaa fastholdt baade i § 64 i det oprindelige Lovforslag og i det Forslag, som her foreligger, for saa vidt det, hvad jeg anser for en Hovedbestemmelse, udtrykkelig hedder, at efter endt Undersøgelse bestemmes Understøttelsen af vedkommende kommunale Myndigheder, og i saa Fald bestemmer vedkommende kommunale Myndighed, hvad og hvor meget der skal ydes ham, og denne Ydelse kan bestaa saavel i Penge som i Naturalhjælper, og hvor Omstændighederne tale derfor, i Anbringelse i særlig dertil bestemte Asyl eller lignende Anstalter. Den fulde Uafhængighed, den fulde Selvbestemmelsesret over sit Liv, som den, der forsørger sig selv, har, og som ikke kan fratages ham, kan den, som forføres af en anden,